



Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cebep>

Founded: 2021

Available online, ISSN: 2822-3675

Publisher: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Comparison of The Virtues in The Educational Programs of Institutions Providing Education to Preschool Children in Türkiye

Emine Sildir Daşar^{1,a,*}¹Faculty of Education, Amasya University, Amasya, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

Acknowledgment

History

Received: 10/07/2025

Accepted: 25/12/2025



This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal. All rights reserved.

ABSTRACT

Values fundamentally regulate people's relationships with society. Furthermore, instilling values in children from preschool onward plays a crucial role in guiding them in their lives. In Turkey, preschool-age children can attend various types of institutions. Chief among these are independent preschools and kindergarten classes affiliated with the Ministry of National Education, and Quran courses affiliated with the Presidency of Religious Affairs. Independent preschools utilize the "Preschool Education Program Turkey Centennial Maarif Model," while kindergartens utilize the "Preschool Education Program," updated as part of the "Enhancing Quality and Access in Early Childhood Education" project, and Quran courses utilize the "Quran Courses Curriculum for the 4-6 Age Group." The purpose of this study is to compare the educational programs used in all three types of institutions in terms of values education. A document review method was employed for this purpose. Data was collected using the "Curriculum Values Review Form," developed by the researcher and finalized after consultation with experts. The three educational programs selected as study materials were examined within the context of this form, and appropriate analyses were conducted. As a result, it was determined that values were included in all three programs, but the ways in which these values were addressed varied. It was also observed that all three programs included the values of justice, honesty, compassion, love, patience, respect, responsibility, patriotism, and helpfulness. It is noteworthy that while some values were included in all three programs, there were also values included in only one program. Furthermore, the values of generosity and self-control were included only in the ECE-OEP program; while the values of thrift, cleanliness, modesty, freedom, healthy living, aesthetics, privacy, diligence, sensitivity, and the integrity of family unity were included only in the ECE-OEP program. It is also noteworthy that the values of cooperation, empathy, and good manners were only included in the ECE program. It is believed that identifying the values included in the curriculum will support our understanding of the human characteristics these programs aim to cultivate. Furthermore, comparing the content of different programs will help determine the outcomes children will achieve as a result of their education in the institutions where these programs are used. It is recommended that studies be carried out to identify common values that are prepared by considering the developmental characteristics and cultural structure of children and to include them in all educational programs.

Keywords: Education, values education, preschool period, education program, institutional education

Türkiye’de Okul Öncesi Dönem Çocuğuna Eğitim Veren Kurumların Eğitim Programlarındaki Değerlerin Karşılaştırılması

Bilgi

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 10/07/2025

Kabul: 25/12/2025

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright



This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Değerler temelde insanların toplumla olan ilişkisini düzenlemektedir. Çocuklara okul öncesi dönemde kazandırılmaya başlanan değerlerse, onlara yaşamlarında rol gösterici niteliktedir. Ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarının devam edebildikleri farklı türden kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumların başında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokulları ve anasınıfları ile Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kuran kursları gelmektedir. Bağımsız anaokullarında “Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli”, anasınıflarında Erken Çocukluk Eğitiminde Kalite ve Erişimin Arttırılması Projesi kapsamında güncellen “Okul Öncesi Eğitim Programı”, Kuran kurslarında ise “4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı” kullanılmaktadır. Bu araştırmanın amacı her üç kurum türünde kullanılan eğitim programlarının değerler eğitimi açısından karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve uzman görüşü alınarak son hali verilmiş “Öğretim Programı Değer İnceleme Formu” kullanılmıştır. Çalışma materyali olarak belirlenen üç eğitim programı bu form kapsamında incelenerek uygun analizler yapılmıştır. Sonuç olarak her üç programda da değerlere yer verildiği ancak değerlerin ele alınış biçimlerinin çeşitli farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Eğitim programlarının tamamında adalet, dürüstlük, merhamet, sevgi, sabır, saygı, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinin yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte cömertlik ve özenetken değerleri yalnızca OÖEP-EÇE’de; tasarruf, temizlik, mütevazılık, özgürlük, sağlıklı yaşam, estetik, mahremiyet, çalışkanlık, duyarlılık ve aile bütünlüğü değerleri yalnızca OÖEP-TYMM’de; iş birliği, empati ve adab-ı muaseret değerlerinin de yalnızca KKP’de bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim programlarının kapsadığı değerler, bu programlarla yetişen bireylerin insani özelliklerini anlamamızı destekleyeceği gibi, kurum farklılıklarının çocukların edineceği değerler üzerindeki etkisinin de anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Bu anlamlandırmanın tüm eğitim kurumlarında çocukların gelişimsel özellikleri ve kültürel yapı temelinde ortak değerlerin belirlenmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, değerler eğitimi, okul öncesi dönem, eğitim programı, kurum eğitimi



emine.sildir@amasya.edu.tr


<https://orcid.org/0000-0001-9664-8239>

How to Cite: Sildir Daşar, E., (2026). Türkiye’de okul öncesi dönem çocuğuna eğitim veren kurumların eğitim programlarındaki değerlerin karşılaştırılması. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 5(2026):1-10

Giriş

Değerler, temelde insanların toplumla olan ilişkisini düzenlemektedir. Bireylerin düşüncelerini, duygularını, davranışlarını gerçekleştirirken izleyecekleri yolu gösteren temel iyilik standartları arasında değerler de bulunmaktadır. (Kaymakcan, 2021). Değerler pek çok farklı alanda insan hayatının düzenlenmesine destek olmaktadır. Değerler, bir toplumda bireyin sahip olması gereken davranış, tutum, anlayış vb. bütünü olarak düşünülebilir. Değerlerin her koşulda aynı kaldığı söylenemez. Değerler zamana ve mekâna göre toplumdan topluma değişiklik gösterebilmektedir (Altuğ & Kayan, 2023). İnsanlardan beklenen bir parçası olduğu topluma, zamana ve ortama uygun değerleri benimseyerek hayata geçirmesidir.

Her toplumun kendine has değerleri bulunabilmektedir. Bununla birlikte evrensel değerlerin bütün toplumları ilgilendirdiği unutulmamalıdır. Pek çok kurumun değerler üzerine çalışmaları bulunmakla birlikte evrensel değerler denildiğinde akla UNESCO'nun (2002) yaşayan değerler eğitimi programında sunulan değerler gelmektedir. Bu programda yer alan değerler şu şekilde sıralanmaktadır: "sevgi", "saygı", "dürüstlük", "iş birliği", "mutluluk", "alçakgönüllülük", "barış", "sorumluluk", "sadelik", "hoşgörü", "dayanışma" ve "özgürlük". Bu değerlerin bütününe bakıldığında temelde toplumsal yaşamın kolaylaştırılmasının hedeflendiği görülmektedir.

Değerler insanın yaşam biçimini şekillendirmektedir. Nazirova ve Borbala (2024) değerlerin tutum ve davranışlar için temel motivasyon kaynağı olduğunu belirtmişlerdir. Evrensel değerlerin yanı sıra bireylerin sahip oldukları kişisel değerler de bulunmaktadır. Kişisel değerler Lönqvist ve Ilmarinen (2025) tarafından insanların eylemlerini motive eden ve hayatlarında yol gösterici ilkeler olarak hizmet eden geniş, arzu edilir hedefler şeklinde tanımlanmıştır. Schwartz (2012) ise teorisinde on temel kişisel değeri kendini yönlendirme, uyarım, hedonizm, başarı, güç, güvenlik, uygunluk, gelenek, hayırseverlik ve evrensellik şeklinde sıralamaktadır. Ayrıca değindiği önemli bir diğer nokta bireylerin değer önceliklerinde önemli farklılıklar olabileceğidir. Bir kişi için çok önemli olabilen belirli bir değer, bir başkası için daha az önemli bulunabilmektedir. (Schwartz, 2012). Bu değişiklik insanların olayları farklı algılama durumlarını açıklamaktadır. Çünkü sahip olduğumuz değer yargılarımız herhangi bir davranışı doğru ya da yanlış olarak algılamada bize yol gösterici olmaktadır. Toplumlarda huzur içerisinde yaşayabilmek için ortak değerler çerçevesinde birleşmek gerekir. Bu değerler insanlar arasındaki eşitlik temeline dayandırıldığında toplumun geneli için bir anlam ifade eder. Bu sebeple değerler temelde insan olarak yaşayabilmenin ön koşulu olarak görülmektedir.

Değerler bir açıdan toplumsal hayata uyumu kolaylaştırmaktadır. Eğitimin amaçlarından bir tanesinin de toplumsallaşma sürecinde bireye destek olmak olduğu düşünüldüğünde eğitim süreçlerinde değerlere de yer verilmesinin gerekliliği görülmektedir. Değerler eğitiminin temel amacı, çocukların kendi kültürlerinde kıymetli olan değerleri anlamalarını sağlamak ve bu değerlere uygun şekilde hareket etmelerini öğretmektir (Değer, 2024).

Okul öncesi dönem hem tüm gelişim alanları bağlamında kritik bir dönem olup hem de hayat boyu sahip olunacak becerilerin temelini atıldığı bir dönemdir (Ekici vd., 2024). Okul öncesi dönemde kazandırılacak değerlerin insanın yaşamında ona rehber olacağı düşünülmektedir. Bu rehber sayesinde çocuk yaşamını şekillendirir ve çocuğun ileride sahip olacağı kişilik yapısı belirlenir. Kişilik gelişimi farklı kuramcılar tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Kişilik gelişimini irdelleyen kuramcıların amacı, insan olmanın gerçekte ne anlama geldiğine dair temel konulara yoğunlaşmak, insan doğasına ilişkin kişisel anlayışlarını ifade etmektir (Loana Lenciu, 2024). Bununla birlikte bu kuramların ortak noktalarına bakıldığında yaşamın ilk yıllarının kişiliğe olan etkisinin büyüklüğü karşımıza çıkmaktadır (Özdemir vd., 2012). Kişilik gelişim kuramcılarının ana düşünceleri ile değerler arasında bir bağ olduğu düşünülmektedir. Mesela kişilik gelişim teorisi denildiğinde akla gelen ilk isimlerden biri olan Freud'un düşüncelerini açıklayan Traylor vd. (2022) benliğin üç ana bölümünden biri olan süperegoyu (id, ego, süperegoy) nasıl davranılması gerektiğini söyleyen ahlaki bir pusulaya benzeterek tanımlamışlardır. Buradan yola çıkarak değerler eğitiminin aslında benliğin "süperegoy" kısmını beslediği söylenebilir. Kişilik gelişiminde önde gelen kuramcılardan Erison'un teorisine genel olarak baktığımızda ise egonun biyolojik ve psikolojik güçlerin yanı sıra sosyal güçler tarafından da şekillendirildiği ve dönüştürüldüğü görülmektedir (Berzoff, 1992). Bu açıdan bakıldığında ise kişilik gelişiminde sosyal çevre ile olan etkileşimin ne denli kıymetli olduğu, dolayısıyla bu gelişim sürecinde toplum tarafından kabul görmüş ve toplumsal hayatı kolaylaştıran değerlerin ne denli önemli olduğu görülmektedir. Temelde toplumsal bir varlık olan insanın hem içsel anlamda huzurlu olabilmesi hem de toplumda yerini bulup topluma katkı sağlayabilmesi için değerlerin kişilik yapısında yerini bulmuş olması gerekmektedir.

İnsanın günlük yaşamdaki davranış tercihlerini sahip olduğu değerler yönetmektedir. Okul öncesi dönemden itibaren içselleştirilen, öğrenilen, kazanılan değerler çocuğun evdeki, okuldaki, sokaktaki kısaca tüm alanlardaki davranışlarını şekillendirmektedir. Sosyal bir varlık olan çocuğun erken dönemden itibaren toplumun uyumlu bir parçası olabilmesi ve grup içerisinde mutlu bir yaşam sürebilmesi için değerlere sahip olması gerekir.

Hem toplumsal hem de bireysel anlamda en üst düzeyde faydaya ulaşabilmek maksadıyla değerlerin okul öncesi dönemden itibaren çocuklara kazandırılması önemlidir. Bu süreçte değerleri çevresindeki insanların yaşamında gözlemleyen çocuğun bu değerlerle harmanlanmış bir kültürde yetişmesi hem aileler hem de eğitimciler tarafından bu değerlerin desteklenmesi gereklidir. Huzurlu bir topluma giden yol erken dönemden itibaren değerleri kanıksamış çocuklar yetiştirmekten geçmektedir.

Türkiye'de okul öncesi eğitim okul öncesi dönemdeki çocuklara anaokulu, anasınıfı ve uygulama sınıflarında verilen eğitimi kapsamaktadır (MEB, 2014). Bu kurumların işleyişi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bütün kurum türlerinde çocuklara kazandırılacak davranış

değişikliklerinin nasıl bir süreç ile kazandırılacağını planlamak için öğretim programları oluşturulmaktadır. Geçmişten günümüze değişen dünyaya ayak uydurmak, yeni ihtiyaçlara cevap verebilmek adına bu programlarda yapılan değişiklikler dikkati çekmektedir. 2013 yılında yayımlanan ve yürürlüğe giren Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değerler programının temel özellikleri arasında yer almasına rağmen ayrı bir konu olarak ele alınmamış, bunun yerine değerlerin gelişim alanlarına göre verilen kazanımlar içerisinde bütüncül bir şekilde vurgulandığı belirtilmiştir (MEB, 2013).

2023-2024 eğitim-öğretim yılından itibaren Talim Terbiye Kurulu'nun da onayı ile "Erken Çocukluk Eğitiminde Kalite ve Erişimin Arttırılması" projesi kapsamında güncellen Okul Öncesi Eğitim Programı (OÖEP-EÇE) uygulamaya konulmuştur (MEB, 2024_a). Bundan yaklaşık 6 ay sonra 2024-2025 eğitim öğretim yılında ise anasınıflarında "Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" nin (OÖEP-TYMM) kullanılmaya başlandığına dair bir genelge yayımlanmıştır (MEB, 2024_b). Genelde dikkati çeken nokta bu programın "anasınıflarında" kullanılacağına özellikle belirtilmesi olmuştur. Böylece bağımsız anaokullarında Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı kullanılmaya devam ederken; anasınıflarında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ndeki programa geçilmiştir. Her iki programda da değerler eğitimine ayrıca yer verilmesine rağmen değerleri ele alış biçimlerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumların dışında okul öncesi dönem çocuğunun devam edebileceği Kuran kursları da bulunmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak yürütülen 4-6 yaş arasındaki çocukların devam edebildikleri bu kurslarda 2022 yılından beri "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programı" (KKP) kullanılmaktadır.

Okul öncesi dönemdeki çocukların devam edebildikleri bu üç kurumun kullandığı eğitim programının da "değerler eğitimi" üzerinde özellikle durduğu bilinmektedir. Bu araştırmada her üç eğitim programında değerler eğitiminin ele alınış biçiminin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda "OÖEP-TYMM'nde yer alan değerler nelerdir?", "OÖEP-EÇE'de yer alan değerler nelerdir?", "KKP'nda yer alan değerler nelerdir?" ve "OÖEP-TYMM, OÖEP-EÇE ve KKP'de yer alan değerlerin benzer ve farklı noktaları nelerdir?" sorularına yanıt aranmıştır. Böylece farklı eğitim programlarının yetiştirmeyi hedeflediği insan özelliklerini anlamamız ve eğitim sonunda çocukların sahip olacağı kazanımları-becerileri belirlememiz mümkün olacaktır. Çalışmanın aynı yaş grubu için tasarlanmış farklı programlardaki farklılıkların kaynağının ne olduğunun belirlenmesinde ise rehber olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi metodunda araştırmacıların amaçları doğrultusunda

bilgileri içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu araştırmada da okul öncesi dönemde değerler eğitimi incelemek amacıyla bu dönemde eğitim veren farklı kurumların kullandıkları resmi eğitim programları incelendiğinden dolayı bu yöntem tercih edilmiştir.

Çalışma Materyalleri

Araştırmanın çalışma materyallerini Türkiye'de okul öncesi dönem çocuklarının devam edebildikleri kurumların (bağımsız anaokulu, anasınıfı ve Kuran kursu) eğitim programları oluşturmaktadır. Bu programlar Erken Çocukluk Eğitiminde Kalite ve Erişimin Arttırılması projesi kapsamında güncellen "Okul Öncesi Eğitim Programı" (OÖEP-EÇE), "Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" (OÖEP-TYMM) ve "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programı" (KKP) şeklinde sıralanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından "Öğretim Programı Değer İnceleme Formu" oluşturulmuştur. Formda "değerler", "değerlerin yer alma durumları", "açıklamaları" ve "başka bölümlerde bulunma durumları" olmak üzere 4 farklı başlık yer almaktadır. Verilerin toplanmasında öncelikle var olan değerler başlığı doldurulmuş olup, ardından bu değerler temelinde derinlemesine tekrarlı okumalar yapılmıştır. Her bir değer özelinde eğitim programları baştan sona tekrarlı olarak incelenmiş ve gerekli açıklamalar form üzerinde ilgili bölümlere not edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada inceleme formunun geçerliliğini sağlamak adına araştırma amacının belirtildiği ve araştırmacı tarafından oluşturulan form okul öncesi eğitim alanında çalışan bir uzmanın yazılı görüşüne sunulmuştur. Uzman kişinin verdiği öneriler doğrultusunda düzenleme yoluna gidilmiş ve forma değerlerin "başka bölümlerde yer alma durumu" başlığı eklenmiştir. Ayrıca verilerin toplanması aşamasında öncelikle çalışma materyali genel bir incelemeye tabi tutulmuş ardından veri toplama formu eşliğinde incelemeler gerçekleştirilmiştir. Sonrasında doldurulan formlar eşliğinde üçüncü bir inceleme yapılarak farklılıklar varsa forma işlenmiştir. İncelemeler arası birer hafta aralık bırakılarak verilerin tekrar elde edilebilirliği sınanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde veri toplama sırasında her bir eğitim programı için oluşturulan analiz formları bilgisayar programı (Excel) yardımı ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek raporlanmıştır.

Bulgular

OÖEP-EÇE'de (MEB, 2024_e) "Adalet", "Cömertlik", "Dostluk", "Dürüstlük", "Merhamet", "Sevgi", "Öz denetim", "Sabır", "Saygı", "Sorumluluk", "Vatanseverlik"

ve “Yardımseverlik” olmak üzere 12 farklı kök değer ayrıca bir tabloda yer almaktadır. Programın temel özellikleri içerisinde 2013 programına benzer bir şekilde “Millî, manevî, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır.” ifadesi dikkati çekmektedir. Ayrıca değerler kazanım ve göstergeler içerisinde belirtilmiştir. “İçinde yaşadığı toplumun kök değerlerini içselleştirir” kazanımına ait “Kök değerleri tanıır”, “Kök değerlerin isimlerini söyler”, “Kök değerlerle ilgili sorulara yanıt verir”, “Kök değerlerle ilgili düşüncelerini paylaşır”, “Kök değerleri açıklar”, “Kök değerlerle kişilerin davranışlarını ilişkilendirir”, “Kök değerlere uygun olmayan davranışların sonuçlarını açıklar”, “Kök değerleri savunur” ve “Kök değerlere uygun davranır” göstergelerinin yer aldığı görülmektedir. Eğitim süresince hazırlanması gereken günlük planların içerisinde de her bir etkinlik için çocukların desteklenmesi gereken “değerler” bölümü de yer almaktadır.

OÖEP-TYMM’de (MEB, 2024_d) “Adalet”, “Dostluk”, “Dürüstlük”, “Merhamet”, “Sevgi”, “Sabır”, “Saygı”, “Sorumluluk”, “Vatanseverlik”, “Yardımseverlik”, “Tasarruf”, “Temizlik”, “Mütevazılık”, “Özgürlük”, “Sağlıklı yaşam”, “Estetik”, “Mahremiyet”, “Çalışkanlık”, “Duyarlılık” ve “Aile bütünlüğü” olmak üzere 20 farklı değer yer almaktadır. Sadece okul öncesi eğitim için oluşturulan eğitim programında değil bütün eğitim kademeleri için oluşturulmuş olan “Maarif Modeli” programlarında “Erdem-Değer-Eylem” çerçevesinin benimsendiği unutulmamalıdır. Bu çerçevenin temel amacı insanı merkeze alarak temelde saygı, adalet, sorumluluk bileşenlerinde huzurlu insan, huzurlu toplum ve aile, yaşanabilir çevreye ulaşmaktadır (MEB, 2024_c). Bu programın temel ilkeleri içerisinde “Beceriler millî ve manevî değerlerle ilişkilendirilmelidir.” başlığında erdem-değer-eylem çerçevesine uygun hareket edilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Bu çerçevede yer alan bütün değerler tek tek açıklanarak uygulama esasları ayrıca verilerek ayrıntılandırılmıştır. Hem aylık planda hem de günlük planda yerini bulan değerlerin hangi eylemleri içerdiği kodları ile programın eklerinde yerini almıştır. Mesela “adalet” değerini tek başına almamış bu değere ait “Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak” eylemini

belirtmek bu eylemin 5 farklı gözlemlenebilen haline açıklık getirilmiştir. Bunlar;

“D1.1.1 Her insanın temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder.

D1.1.2. Çocuk haklarını bilir.

D1.1.3. Kendi haklarını uygun şekilde kullanır.

D1.1.4. Kendisinin ve başkalarının haklarını savunur.

D1.1.5. Toplumsal hayatta kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu bilir.”

şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca bu değer kazandırılmasında kullanılabilecek yaklaşım ve yöntemler de yer almaktadır. Bu çerçevede toplamda 20 farklı değer, 57 farklı eylem ile açıklanmıştır.

KKP’de (DİB, 2022) ise temelde yer alan 6 farklı alan bulunmaktadır. Bunlar, “Kursa uyum süreci”, “Dini bilgiler alanı”, “Değerler eğitimi alanı”, “Kur’an-ı Kerim alanı”, “Tamamlayıcı kazanımlar alanı” ve “Beslenme ve temizlik alanı” şeklinde sıralanmaktadır. Görüldüğü gibi değerler bu programında temel yapı taşları içerisinde yer almaktadır. KKP’de “Adalet”, “Doğruluk ve dürüstlük”, “Sevgi/merhamet”, “Sabır”, “Saygı”, “Sorumluluk”, “Millî/Dini değerler”, “Yardımlaşma/paylaşma”, “İş birliği”, “Empati”, “Adab-ı muaşeret” olmak üzere 11 farklı değer yer almaktadır (DİB, 2022). Her bir değere ait kazanımlar ve açıklamaları programda verilmiştir. Mesela “adalet” değeri için verilen 7 farklı kazanım

“1. Adaletin insana hakkını vermek olduğunu söyler.

2. Kendi haklarını söyler.

3. Başkalarının hakları olduğunu söyler.

4. Başkalarının haklarına karşı saygılı olur.

5. Haksızlık karşısında nasıl davranması gerektiğini söyler.

6. Allah’ın adil olduğunu söyler.

7. Adil davranışların olumlu sonuçlarını fark eder.”

şeklinde sıralanmaktadır.

OÖEP-EÇE, OÖEP-TYMM ve KKP değerler konusunda karşılaştırıldığında içerik, uygulama, yöntem vb. alanlarda en ayrıntılı açıklamaların OÖEP-TYMM’nde yer aldığı görülmüştür. Üç programda bulunan değerlerin isimleri Çizelge 1’de karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Çizelge 1. Farklı eğitim programlarında yer alan değerlerin gösterimi

OÖEP-EÇE	OÖEP-TYMM	KKP
Adalet	Adalet	Adalet
Dürüstlük	Dürüstlük	Doğruluk ve dürüstlük
Merhamet	Merhamet	Sevgi/merhamet
Sevgi	Sevgi	
Sabır	Sabır	Sabır
Saygı	Saygı	Saygı
Sorumluluk	Sorumluluk	Sorumluluk
Vatanseverlik	Vatanseverlik	Millî/Dini değerler
Yardımseverlik	Yardımseverlik	Yardımlaşma/paylaşma
Dostluk	Dostluk	-
Cömertlik	-	-
Öz denetim	-	-
-	Tasarruf	-
-	Temizlik	-

-	Mütevazılık	-
-	Özgürlük	-
-	Sağlıklı yaşam	-
-	Estetik	-
-	Mahremiyet	-
-	Çalışkanlık	-
-	Duyarlılık	-
-	Aile bütünlüğü	-
-	-	İş birliği
-	-	Empati
-	-	Adab-ı muaşeret

Çizelge 1 incelendiğinde “Adalet”, “Dürüstlük”, “Merhamet”, “Sevgi”, “Sabır”, “Saygı”, “Sorumluluk”, “Vatanseverlik” ve Yardımseverlik değerlerinin her üç programda da yer aldığı görülmektedir.

“Dostluk” değerinin OÖEP-EÇE ve OÖEP-TYMM’nde bulunurken KKP’de yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte dostluk değerinin anlamı iyi kurulmuş arkadaşlık bağları olarak düşünüldüğünde KKP’de bu değer yer almamasına rağmen “İş birliği”, “Yardımlaşma”, “Paylaşma” vb. gibi diğer değerlerin içerisinde kısmen de olsa barındığı söylenilebilir. Bu durum değerlerin birbirlerinden ayrımının kesin bir çizgi ile yapılamayacağını göstermektedir.

“Cömertlik” değeri yalnızca OÖEP-EÇE’de değerler kısmında doğrudan gözlemlenmiştir. Ancak diğer iki program incelendiğinde ayrı bir değer olarak ele alınmasa da cömertliğe değinildiği anlaşılmıştır. OÖEP-TYMM’de “Yardımseverlik” değerine ait eylemlerden bir tanesinin “Cömert olmak” olduğu, KKP’de ise Yardımlaşma/paylaşma” değerinin kazanımlarından birinin “Cömert olmanın Allah’ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu söyler” olduğu görülmüştür.

“Öz denetim” değerleri de tıpkı “Cömertlik” değeri gibi sadece OÖEP-EÇE’de gözlemlenmiştir. Bununla birlikte OÖEP-TYMM’de ayrı bir değer olarak bulunmasa da “Çalışkanlık” değerinin açıklaması yapılırken “Öz denetim sahibi olmayı” kapsadığı belirtilmiştir. KKP’de ise öz denetim bir değer olarak bulunmamasına karşın programın uygulanması sırasında dikkat edilmesi gerekenler açıklanırken “Çocukların öz denetimlerini destekleyecek ortamların sağlanması” gerektiğinin altı çizilmiştir.

“Tasarruf”, “Temizlik”, “Mütevazılık”, “Özgürlük”, “Sağlıklı yaşam”, “Estetik”, “Mahremiyet”, “Çalışkanlık”, “Duyarlılık” ve “Aile bütünlüğü” değerlerinin yalnızca OÖEP-TYMM’de doğrudan yer aldığı gözlemlenmiştir. Mütevazılık ve “Mahremiyet” değerlerinin ne KKP’de ne de OÖEP-EÇE’de doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir ifadeye temsil edilmediği görülmüştür. Bununla birlikte tasarruf temizlik, özgürlük ve sağlıklı yaşam değerleri OÖEP-EÇE ve KKP’de değerler listesinde yer almasa da farklı şekillerde bu programların içeriğinde temsil edildiği dikkati çekmiştir. Mesela tasarruf değeri KKP’de ayrı bir değer olarak ele alınmamış olmasına karşın saygı değerine ait “Çevresine saygı gösterir” kazanımının açıklamasında tasarruflu olmaya da değinildiği dikkati çekmektedir. OÖEP-EÇE de ise fen etkinliklerinin uygulanmasında

tasarruflu olma konusunda bilgi verilebileceğine dair ifade yer almaktadır. “Temizlik” değerine baktığımızda diğer iki programda açıkça belirtilmiştir ancak temizliğe vurgu yapıldığı görülmüştür. KKP’de değerler eğitim alanı gibi ayrı bir alan olarak “Beslenme ve temizlik” alanı yer almaktadır ve ayrıntılı bir şekilde kazanımları da verilmiştir. OÖEP-EÇE’de de benzer şekilde değerler arasında bulunmamasına karşın “Fiziksel gelişim ve sağlıklı” ilgili kazanımlar içerisinde temizliğe yer verildiği dikkati çekmektedir. Özgürlük OÖEP-EÇE’de değerlerle ilgili kazanımlardan “İçinde yaşadığı toplumun kök değerlerini içselleştirir.” kazanımının açıklama kısmında özgürlükten bahsedildiği görülmüştür. Ayrıca okul öncesi eğitimin ilkelerinin açıklandığı bölümde de özgürlük üzerine atıflar bulunduğu dikkati çekmektedir. KKP’de ise “Sorumluluk” değerinin açıklamalarında “Çocuğun yetişkin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortam sağlanır.” ifadesi ile özgürlükten söz edildiği görülmüştür. Sağlıklı yaşam OÖEP-TYMM’nde doğrudan bir değer olarak yer almasının yanı sıra “Hareket ve sağlık alan becerileri” içerisinde ayrı bir alan olarak yer almaktadır ve burada “Aktif ve zinde yaşam için sağlık becerileri” başlığında ayrıntılandırıldığı görülmektedir. KKP’de ve OÖEP-EÇE’de ise doğrudan bir değer olarak yer alamayan “Sağlıklı yaşam” başlığı KKP’de beslenme ve temizlik alanında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar içerisinde de sağlıklı yaşama değinildiği görülmüştür. Benzer şekilde OÖEP-EÇE’de de programın tanıtım bölümünden itibaren sağlıklı büyümeye atıfta bulunmakla birlikte “Sağlık” gelişim alanını ayrıca ele almaktadır. Sağlıklı yaşamla ilgili kazanım ve göstergeler ise “Fiziksel gelişim ve sağlık” başlığında birleştirilmiştir.

OÖEP-TYMM’nde değerler listesinde açıkça yer alan “Estetik”, “Çalışkanlık”, “Duyarlılık” ve “Aile bütünlüğü” değerlerin ise OÖEP-EÇE’de değerler listesinde bulunmasa da bu programda farklı şekillerde temsil edildiği ancak KKP’nin herhangi bir yerinde ifade edilmediği anlaşılmıştır. Bu değerlerin OÖEP-EÇE’de yer alma biçimleri incelendiğinde “Estetik” değerinin kazanımlar içerisinde “Estetik değerleri korur” kazanımında yer aldığı görülmektedir. Ayrıca müzik merkezi ve sanat merkezi gibi öğrenme merkezlerinin de estetik duyarlılık kazandırdığı, estetik algıları geliştirdiği bu programda belirtildiği anlaşılmaktadır. “Çalışkanlık” ve “Duyarlılık” değerleri ise “Vatanseverlik” değeri ile ilgili tutum ve davranışlar

arasında göze çarpmaktadır. Benzer şekilde “Aile bütünlüğü” değeri de OÖEP-EÇE’de “Sevgi” değeri ile ilgili tutum ve davranışlar arasında “aile birliğine önem verme” şeklinde yer almaktadır. KKP’de ise “Saygı”, “Sorumluluk” ve “Yardımlaşma/paylaşma” değerlerinde aileye saygı, aileye karşı sorumluluklar, aileye yardım etmekten bahsetmekle birlikte aile bütünlüğünü konu alan herhangi bir ifade bulunmamaktadır.

“İş birliği”, “Empati” ve “Adab-ı muaşeret” değerlerinin sadece KKP’de doğrudan değerler listesinde yer aldığı dikkati çekmektedir. “İş birliği” özelinde incelediğimizde KKP’de sadece değerler listesinde bulunmadığı aynı zamanda programın temel yaklaşımı olarak da belirtildiği dikkati çekmektedir. Ayrıca programın yapısı ve uygulama ilkelerin kısmında da çocuklarda iş birliğinin geliştirilmesinin önemi üzerine durulmaktadır. OÖEP-EÇE’de ise doğrudan bir değer olarak ele alınmasa da “Yardımseverlik” değeri ile ilgili tutum ve davranışlar arasında iş birliğinin yer aldığı görülmektedir. OÖEP-TYMM’nde doğrudan değerler arasında “İş birliği” bulunmamasına karşın harekete ilişkin sosyal bilişsel beceriler arasında özellikle grup oyunlarında iş birliğinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca programda okul öncesi dönemde oyun aracılığıyla da iş birliği kurulduğundan söz etmektedir ve sosyal yaşam becerilerinden bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Empati” değeri incelendiğinde ise OÖEP-TYMM’de sosyal yaşam becerilerinden bir diğeri olan sosyal farkındalık becerisinin açıklamasında karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca sosyal eğilimler bölümünde de karşımıza çıkan “Empati” aynı zamanda “Saygı” değerinin kapsadığı alanlar içerisinde açıklamalarda belirtilmiştir. OÖEP-EÇE’de de OÖEP-TYMM’ne benzer şekilde doğrudan bir değer olarak bulunmasa da “Empatik beceriler gösterir” kazanımı ile çocuklara öğretilmesi gerekli bir davranış olarak ele alındığı görülmüştür. Ayrıca okul öncesi eğitimin temel ilkeleri kısmında da empati kurma becerisinin ne denli önemli olduğunun altı çizilmiştir.

KKP’de doğrudan gözlemlenen “Adab-ı muaşeret” değeri de OÖEP-EÇE farklı ortamlardaki kurallara uyar kazanımına ait “Toplumsal yaşamda görgü ve nezaket kurallarına uymayı alışkanlık haline getirir” göstergesi ile temsil edildiği anlaşılmıştır. OÖEP-TYMM ise “Saygı” değerinin eylemleri içerisinde “Nezaketli olmak”, “Mütevazılık” değerinin eylemleri içerisinde de “İnsanlara karşı sabır, nezaket ve anlayış gösterir” şeklinde yerini aldığı görülmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak her üç eğitim programında da doğrudan değerler eğitime ait alanlar olmasının yanı sıra, programların genel çerçevesinde ve içerik bağlamında da toplumsal değerlere yer verildiği görülmüştür. Ancak değerlerin ele alınıp biçimlerinin çeşitli farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

“Adalet”, “Dürüstlük”, “Merhamet”, “Sevgi”, “Sabır”, “Saygı”, “Sorumluluk”, “Vatanseverlik” ve

“Yardımseverlik” değerleri üç farklı programda da yerini bulmuştur. Programlardaki ortak nokta olan bu dokuz değer için “Ortak temel değerler” isimlendirmesi yapılabilir.

Programların sadece birinde yer alıp diğerlerinde bulunmayan değerler için ise bir genelleme yapmak mümkün değildir. Çünkü her ne kadar değer olarak doğrudan tüm programlarda yer almasalar da içerikte başka alanlarda, başka şekillerde değinildiği, vurgulandığı dikkati çekmiştir.

Her üç programında temelde toplumla uyumlu, iyi alışkanlıklar kazanmış ve güzel olarak nitelendirilebilecek davranışları sergileyen çocukları yetiştirmeyi hedeflediği ve bu hedef doğrultusunda “Toplumsal değerlerden” yararlandığı düşünülmektedir.

Tartışma

Genel olarak bakıldığında Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarının devam ettikleri kurumların eğitim programlarında “değerler” eğitime yer verildiği dikkati çekmektedir. Eğitim programı eğitim kurumlarında uygulanacak birçok konu ve nesneyi barındırırken çocukların okulda ne öğrenmeleri gerektiğinin bir açıklamasıdır (Ibad, 2024). Buradan yola çıkılarak toplumsal değerlerin okul öncesi dönemden itibaren öğrenilmesine önem verildiği düşünülebilir. Ayrıca bu durum çok da gerekli görülmektedir. Çünkü erken çocukluk dönemi bireyin kişiliğinin hayati bileşenleri olan temel düşünce süreçlerini ve davranışlarını şekillendirdiği kritik bir dönemdir (Nurfazri vd., 2024).

Eğitim programlarında yer alan değerlerin sayısal anlamda yorumlanması doğru görünmemekle birlikte, ele alınan değerlerin içeriği aracılığıyla eğitim programının genel hedefi, yetiştirmek istediği insan özellikleri vb. hakkında bizlere bilgi sunmaktadır. İyi tasarlanmış bir eğitim programı çocukların bilgi, beceri ve anlayışlarını şekillendirir (Palenkahv vd., 2024). Eğitim programlarının çocuğun düşünme biçiminde etkili olmasından dolayı içeriğinde kaç adet değer olduğundan ziyade hangi nitelikteki değerleri barındırdığı ya da hangilerini önceliklendirdiği önem arz etmektedir. Mesela araştırma dahilinde yer alan üç eğitim programında da “Hoşgörü” bir değer olarak ele alınmamıştır. Bununla uyumlu bir şekilde Bildirici ve Pedük (2017) araştırmalarında anaokullarının sınıf kitaplıklarını incelemişler ve “Hoşgörü” değerinin öykü kitaplarının barındırdığı değerler arasında en az olanlardan bir tanesi olduğunu tespit etmişlerdir. Anadolu masallarının içeriğini analiz eden Tunç (2023) da benzer şeylerden bahsetmiştir. Bununla birlikte “Hoşgörü” değerini okul öncesi dönemde önemli görüp bunun üzerine yapılmış eğitsel araştırmalar bulunmaktadır. Setiawan vd. (2024) araştırmalarında “Hoşgörü” değerinin çocuklara kazandırılmasında çok kültürlü eğitim aracılığıyla hoşgörü değerlerinin okul müfredatına entegre edilmesini içeren bir metot geliştirmişlerdir. Ayrıca hoşgörünün Türkiye’de toplumsal olarak benimsenen bir değer olduğu düşünülmektedir. Ergenekon ve Aküzüm (2021) çalışmalarında okul öncesi eğitimde değerler

eğitimini içeren araştırmaları incelemişlerdir ve genel olarak hoşgörü değerinden söz edildiğini dile getirmişlerdir. Yani programda doğrudan yer almasa bile okul öncesi dönemde verilen eğitimde hoşgörü değeri bir şekilde çocukların karşısına çıkmaktadır. Hoşgörü geleneği toplumdaki bireyleri birbirine bağlama özelliği gösterilirken onun oluşması zaman almaktadır (Taş, 2021). Bu sebeple erken dönemden itibaren çocukların hoşgörülü bir ortamda yetişmeleri ve hoşgörü değerinin de erken çocukluk eğitim programlarında yerini bulması önerilmektedir.

Değerler, bireylerin davranışlarını şekillendiren soyut kavramlar olup, toplumsal düzen ve huzurun sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır (Aslan vd., 2024). Değerlerin temelinde toplumsal uyum bulunmaktadır. Farklı eğitim programlarının ortak noktalarından yola çıkarak yaşanan toplumda en fazla önemsenen değerlerin bunlar olduğu söylenilebilir. Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının devam ettikleri farklı kurumlarda kullanılan her üç eğitim programında yer alan ortak değerlere baktığımızda “Adalet”, “Dürüstlük”, “Merhamet”, “Sevgi”, “Sabır”, “Saygı”, “Sorumluluk”, “Vatanseverlik” ve “yardımseverlik” değerleri dikkati çekmektedir. Bu değerlerin Türk toplumu için en fazla önemsenen, en temelde ihtiyaç duyulan değerler olduğu söylenilebilir. Değerlerin eğitim programlarında yer alması ve erken dönemden itibaren çocuklara toplumsal değerleri içeren ortamların sunulması önem arz etmektedir. Değerler Eğitimi, çocukların bütünsel gelişiminde kritik bir rol oynar ve onlara modern dünyanın etik ve ahlaki karmaşıklıklarında gezinmeleri için araçlar sağlarken eleştirel düşünmeyi ve etik karar vermeyi teşvik ederek entelektüel büyümeyi destekler (Lin vd., 2025). Ayrıca Masnan vd. (2024) öğretmenler arasında okul ortamının ve sınıf yönetiminin okul öncesi çocukların ahlaki gelişimini desteklemede önemli bir rol oynadığı konusunda yadsınamaz bir fikir birliği olduğunu dile

getirmişlerdir. Eğitim sürecinin her aşamasının değerlerin çocuklara kazandırılmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada eğitim sürecinin program bağlamı değerler açısından incelenmiştir.

Öneriler

Araştırmacılara değerlerin etkinlik planlarında yer alma biçimleri ya da değerlerin kazandırılmasında kullanılan uygulama örneklerini incelemeleri ve olumlu olanların yaygınlaştırılabilmesi için derlemeler yapılması önerilebilir.

Araştırmaya dahil edilen eğitim programlarında yer alan ortak değerler için diğer değerlerin temelini de oluşturduğu düşünülebilir. Mesela “Adalet” değerinin yaşanmadığı bir yerde “Estetik” değerinin var olmasının insan için bir anlamı yoktur. Ortak olamayan değerler için ise (mesela “Cömertlik” değeri sadece OÖEP-EÇE’de, “Aile bütünlüğü” değeri sadece OÖPTYMM’nde ve “Adab-ı muaşeret” değeri de sadece KKP de yer almaktadır) ilgili programın daha fazla önemsiyet verdiği, önceliklendirme konusunda diğer programlardan farklı bir sıralama yaptığı söylenilebilir. Bu durum kurumsal önceliklendirmenin bireysel önceliklendirmeye dönüşmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak her kurum kendi benimsediği değerler dahilinde çocuk yetiştirecektir. Buradan yola çıkarak farklı kurumların temsilcileri ile bir araya gelinerek yararlı olduğu düşünülen değerlerin bütün eğitim programlarına eklenmesi önerilmektedir. Eğitimin ilerleyen kademelerinde yer alan değerler eğitiminin incelenerek okul öncesi dönemde uygulanan programların üst eğitim seviyesi için hazırlanışına etkilerinin incelenmesi önerilmektedir. Böylece sadece değerlerin anlık kazandırılması değil yaşam boyu sürdürülmesinde ve çocukların bu bağlamda geliştirilmesindeki etkileri görülebilir.

Kaynaklar

- Altuğ, S., & Kayan, M. F. (2023). Lise öğrencilerinin din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki değerler eğitimine bakışı (Şanlıurfa örneği). *Mecmua*, (16), 54-66. <https://doi.org/10.32579/mecmua.1347916>
- Aslan, M.; Gökçen, E. & Kekil, Ö. (2024). Toplum bağlamında değerler eğitiminin önemi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 220-234. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.239>
- Berzoff, J. (1992). Psychosocial ego development: The theory of Erik Erikson (75-92). Edi.: Joan Berzoff, Laura Melano Flanagan, Patricia Hertz. Inside Out and Outside In: Psychodynamic Clinical Theory and Psychopathology in Contemporary Multicultural Context. Rowman & Littlefield.
- Bildirici, Z. & Pedük, Ş. B., (2024). Değer eğitimi konusunda anaokullarının sınıf kitaplıklarında bulunan hikâye kitaplarının incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 3(12), 2225-2236.
- Değer, B. (2024). Değerler eğitiminde eğitsel oyunun önemi. *MANAS Journal of Religious Sciences*, 3(1), 1-9.
- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem Akademi: Ankara.
- DİB, (2022). Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı. URL: <https://egitimhizmetleri.diyaret.gov.tr/Documents/4-6%20Ya%C5%9F%20Grubu%20Kuran%20kurslar%C4%B1%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1-2022.pdf>
- Ekici, Ş., Ekici, E., Kese, Ş., Önal, E., Sarıçayır, Ö. A., Sarıçayır, M., & Tayfur, M. (2024). OECD ülkelerinde okul öncesi eğitim modelleri ve Türkiye karşılaştırması. *Sosyal Gelişim Dergisi*, 2(2), 31-38. <https://sosyalgelisimdergisi.com/index.php/pub/article/view/46>
- Ergenekon, Ö., & Aküzüm, C. (2021). Okul öncesi eğitimde değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 98-117.
- Ibad, Wasilatul (2024). The Concept of Quality in Curriculum: A Review of The Literature on Determining Curriculum Quality. *Jurnal Kependidikan Islam*, 14(2), 104-117.
- Kaymakcan, R. (2021). Değerler. Sosyal Bilimler Ansiklopedisi. TÜBİTAK Bilim Yayınları. URL: <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/degerler>

- Lin, Y., Kadir, M. A. A., & Kaur, D. (2025). Preschool educators' perceptions on values education. *Education Sciences*, 15(2), 140. <https://doi.org/10.3390/educsci15020140>
- Loana Lenciu, C. (2024). A personality journey—history, definitions and theories of personality. *Journal of Romanian Literary Studies*, (36), 579-585.
- Lönnqvist, J. E., & Ilmarinen, V. (2025). 20 Avrupa ülkesinde temel kişisel değerler ve oy tercihi. *European Journal of Personality*, 39 (2), 179-194. <https://doi.org/10.1177/08902070241296979>
- Masnan, A. H., Ismail, N. K., Usop, W., & Zain, D. M. M. (2024). Predicting preschool moral development with school climate: Fuzzy Delphi approach. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 13(3), 1537-1544. : <https://doi.org/10.11591/ijere.v13i3.27777>
- MEB, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. URL: https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf
- MEB, (2014). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Resmî Gazete Tarihi: 26.07.2014 Resmî Gazete Sayısı: 29072. URL: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19942&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- MEB, (2024_a). Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanması. URL: https://sevgi.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/15/787970/dosyalar/2024_02/08140352_yeniprogramustyazi.pdf
- MEB, (2024_b). Yüzyılı Maarif Modeli'ne ilişkin iş ve işlemler. GENELGE 2024/54. URL: <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2230.pdf>
- MEB, (2024_c). Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Eğitimin 100 Yılı. URL: <https://tymm.meb.gov.tr/beceriler/erdem-deger-eylem-cercevesi>
- MEB, (2024_d). Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_09/20104013_2024programokuloncesionayli.pdf
- MEB, (2024_e). Okul Öncesi Eğitim Programı. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>
- Nazirova, Z., & Borbala, S. (2024). Values, attitudes and the behaviour paradigm: A systematic literature review. *Journal of Human Values*, 30(2), 214-239. <https://doi.org/10.1177/09716858241236902>
- Nurfazri, M., Marinda, S. M., & Irwansyah, F. S. (2024, August). Empowering families as primary educators in building character foundations in early childhood. In *Gunung Djati Conference Series*, Vol. 43, pp. 34-47. Retrieved from <https://conferences.uinsgd.ac.id/index.php/gdcs/article/view/2278/1658>
- Özdemir, O., Güzel Özdemir, P., Nasıroğlu, S., & Kadak, T. M. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4):566-589. <https://doi.org/10.5455/cap.20120433>
- Palenkahu, N., Christy Radjab, V., Bagus Wijaya, J., Erlangga Firdaus Laoh, P., Ananda Datunsolang, D., Atalia Gloria Potalangi, E., Agus Nardayana, I. N., & Waruwu, M. (2024). Curriculum Development. Penerbit Tahta Media. Retrieved from <http://tahtamedia.co.id/index.php/issj/article/view/980>
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). URL: https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orp_c
- Setiawan, A., Purnomo, P., Marzuki, M., Charismana, D. S., & Zaman, A. R. (2024). The implementation of tolerance values through multicultural education program. *Jurnal Civics: Media Kajian Kewarganegaraan*, 21(2), 332-341. <https://doi.org/10.21831/jc.v21i2.71337>
- Taş, K. M., (2021). Sosyolojik açıdan dağını ve ovalı kültürü bağlamında oluşan toplumsal bir hoşgörü geleneği. *SDE Akademi Dergisi*, 1(2), 74-91.
- Traylor, J., Overstreet, L., & Lang, D. (2022). Psychodynamic theory: Freud. Individual and Family Development, Health, and Well-being. *Iowa State University Digital Press*. URL: <https://iastate.pressbooks.pub/individualfamilydevelopment/chapter/freuds-psychodynamic-theory/>
- Tunç, B. (2023). Okul öncesi öğrencileri için hazırlanan anadolu masallarının içerdiği değerlerin incelenmesi. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 5(2), 72-85. <https://doi.org/10.47157/jietp.1351882>
- Türk Dil Kurumu, Değer. Sozluk.gov.tr Güncel Türkçe Sözlük içinde. 3 Kasım 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/adresinden-erisilmistir>.
- UNESCO, (2002). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Framework For Action on Values Education In Early Childhood. Paris: UNESCO and Living Values an Educational Program. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000128712>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin: Ankara.

Summary

Introduction

Values can be considered as the whole of behaviours, attitudes, understandings, etc. that must be possessed to exist as a “human” in society. Each society may have its own values. However, it should not be forgotten that universal values concern all societies and all people. To live in peace in societies, it is necessary to unite within the framework of certain common values. When these values are based because of equality between people, they will have a meaning for the society. For this reason, values are fundamentally seen as a prerequisite for living as a human. In one sense, values facilitate adaptation to social life. Considering that one of the purposes of education is to support the individual in the socialization process, it is seen that it is necessary to include values in education processes. The values that a person has manage his/her behavioral preferences in daily life. The values that are internalized, learned, and gained from the pre-school period shape the child's behavior at home, at school, on the street, in short, in all areas. As a social being, a child must have values from an early age in order to be a harmonious part of society and to live a happy life in a group.

To achieve the highest level of benefit both socially and individually, it is important to instill values in children starting from the preschool period. In this process, the child needs to observe that the people around him/her live these values, he/she needs to grow up in a culture blended with these values, and these values need to be supported by both families and educators. In short, the path to a peaceful society will be possible by raising children who have become accustomed to values from an early age.

Preschool education in Turkey includes the education given to preschool children in kindergartens, preschool classes and practice classes (MEB, 2014). The operation of these institutions is carried out by the Ministry of National Education. Curriculums are created to plan the process of behavioural changes to be gained by children in all types of institutions. The changes made in these programs to keep up with the changing world from the past to the present and to respond to new needs are remarkable. In the Pre-School Education Program published in 2013 and put into use, although values found their place among the basic features of the program, it was stated that they were not addressed as a separate teaching but were emphasized holistically within the achievements given only according to developmental areas (MEB, 2013). As of the 2023-2024 academic year, the updated Pre-School Education Program (OÖEP-EÇE) was put into practice within the scope of the "Increasing Quality and Access in Early Childhood Education" project with the approval of the Board of Education and Training (MEB, 2024). Approximately 6 months later, a circular was published stating that the "Pre-School Education Program Turkey Century Maarif Model" (OÖEP-TYMM) would be used in kindergartens in the 2024-2025 academic year (MEB, 2024b). The point that generally draws attention is that it was specifically stated that this program would be used in "kindergartens". Thus, while the Updated Pre-School Education Program continues to be used in independent kindergartens; The program belonging to the Turkish Century Education Model has been adopted in kindergartens. It is noteworthy that values education is also included in both programs. However, it is seen that the ways of approaching it are different from each other.

In addition to institutions affiliated with the Ministry of National Education, there are also Quran courses that preschool children can attend. The "4-6 Years Old Quran Courses Curriculum" (KKP) has been used since 2022 in these courses, which are run under the General Directorate of Educational Services of the Presidency of Religious Affairs and can be attended by children between the ages of 4-6. It is known that the education program used by these three types of institutions that preschool children can attend also particularly focuses on "values education". The aim of this research is to compare the ways of approaching values education in all three education programs.

Method

In the research, document review, one of the qualitative research methods, was used.

The study material of the research consists of the education programs of institutions (independent kindergarten, nursery class and Quran course) that preschool children can attend in Turkey. These programs are listed as the Preschool Education Program (OÖEP-EÇE) updated within the scope of the Increasing Quality and Access in Early Childhood Education project, the Preschool Education Program Turkey Century Maarif Model (OÖEP-

TYMM) and the 4-6 Years Old Quran Courses Curriculum (KKP).

In order to collect the data, the "Curriculum Value Review Form" was created by the researcher. There are 4 different sections in the form: values, status of values, explanations and status of values in other sections. The examinations were made on this form and the necessary explanations were noted in the relevant sections.

In order to ensure the validity of the examination form in the research, expert opinion was obtained and the arrangement was made in line with the suggestions. In addition, during the data collection phase, the study material was first subjected to a general examination and then examinations were carried out with the data collection form. Then, a third examination was made with the filled forms and if there were any differences, they were recorded on the form.

In the analysis of the data, the forms created for each program during data collection were analyzed comparatively and reported.

Results

In OÖEP-ECE (2024a), 12 different root values are also included in a table: "Justice", "Generosity", "Friendship", "Honesty", "Compassion", "Love", "Selfcontrol", "Patience", "Respect", "Responsibility", "Patriotism" and "Helpfulness".

In ÖEP-TYMM (2024), "Justice", "Friendship", "Honesty", "Compassion", "Love", "Patience", "Respect", "Responsibility", "Patriotism", "Helpfulness", "Savings", "Cleanliness", "Modesty", "Freedom", "Healthy life", "Aesthetics", "Privacy", There are 20 different values, including "Diligence", "Sensitivity" and "Family integrity".

There are 6 different areas in KKP. These are listed as "Course adaptation process", "Religious information area", "Values education area", "Quran area", "Supplementary achievements area" and "Nutrition and cleanliness area". As can be seen, values are among the basic building blocks of this program. There are 11 different values in KKP, including "Justice", "Truth and honesty", "Love/compassion", "Patience", "Respect", "Responsibility", "National/Religious values", "Cooperation/sharing", "Cooperation", "Empathy", "Manners" (DİB, 2022). The achievements and explanations of each value are given in the program.

Discussion Conclusions, and Recommendations

When looked at in general, it is noteworthy that "values" education is included in the educational programs of the institutions where preschool children attend in Turkey. While the educational program includes many subjects and objects to be implemented in educational institutions, it is an explanation of what children should learn at school (İbad, 2024). Based on this, it can be thought that importance is given to learning social values starting from the preschool period. In addition, this situation is considered very necessary. Because early childhood is a critical period in which the individual shapes the basic thought processes and

behaviours that are vital components of his/her personality (Nurfazri et al., 2024).

Although it does not seem correct to interpret the values in the educational programs in a numerical sense, it provides us with information about the general goal of the educational program, the human characteristics it wants to raise, etc. through the content of the values considered. A well-designed educational program shapes children's knowledge, skills and understanding (Palenkahu et al., 2024). Since educational programs are effective in the child's way of thinking, it is important not to count how many values they have in their content, but rather which values they include or which ones they prioritize. For example, "tolerance" was not addressed as a value in any of the three educational programs included in the study. In line with this, Bildirici and Pedük (2017) examined the classroom libraries of kindergartens in their research and found that the value of tolerance was one of the least common values in storybooks. Tunç (2023), who analyzed the content of Anatolian tales, also mentioned similar things. However, there are educational studies that consider the value of tolerance important in the preschool period and have been conducted on it. Setiawan et al. (2024) developed a method in their research that includes integrating the values of tolerance into the school curriculum through multicultural education in order to impart the value of tolerance to children. In addition, tolerance is thought to be a socially adopted value in Turkey. Ergenekon and Aküzüm (2021) examined the studies that included values education in preschool education in their study and stated that the value of tolerance was generally mentioned. In other words, even if it is not directly included in the program, the value of tolerance somehow appears before children in the education provided in the preschool period. While the tradition of tolerance is shown to bind individuals in society together, it takes time to form (Taş, 2021).

For this reason, it is recommended that children grow up in a tolerant environment from an early age and that the value of tolerance finds its place in early childhood education programs. Values are abstract concepts that shape the behaviour of individuals and play a critical role in ensuring social order and peace (Aslan et al., 2024). Social harmony is at the core of values. Based on the common points of different education programs, it can be said that these are the most important values in the society we live in. When we look at the common values in all three education programs used in different institutions attended by preschool children in the research, the values of justice, honesty, compassion, love, patience, respect, responsibility, patriotism and helpfulness attract attention. It can be said that these values are the most

important and most fundamentally needed values for Turkish society. It is important that values are included in education programs and that environments that include social values are provided to children from an early age. Values Education plays a critical role in the holistic development of children and provides them with the tools to navigate the ethical and moral complexities of the modern world while encouraging critical thinking and ethical decisionmaking, supporting intellectual growth (Lin et al., 2025). Masnan et al. (2024) also stated that there is an undeniable consensus among teachers that the school environment and classroom management play an important role in supporting the moral development of preschool children. It is thought that every stage of the education process is important in imparting values to children. In this study, the program context of the education process was examined in terms of values. It can be suggested that researchers examine the ways in which values are included in activity plans or examples of practices used in imparting values, and that compilations be made to disseminate the positive ones.

It can be considered that the common values included in the education programs included in the study also form the basis of other values. For example, in a place where the value of "justice" is not experienced, the existence of the value of "aesthetics" has no meaning for a person. For values that are not common (for example, the value of "generosity" is only in OÖEP-ECE, the value of "family integrity" is only in OÖEP-TYMM and the value of "manners" is only in KKP), it can be said that the relevant program gives more importance and makes a different order in terms of prioritization than other programs. This situation will ensure that institutional prioritization turns into individual prioritization. As a result, each institution will raise children within the values it adopts. It is recommended that representatives from different institutions come together and add the useful values to all education programs.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için eş zamanlı gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.